

meldde dat zijn afdeling alleen nog maar relatief goedkope bijbels in een wat kleiner formaat als trouwbijbel uitreikte. Ds W. van den Bijtel jr. (afdeling Makkum) meldde, toen duidelijk werd dat men de volle prijs voor de huwelijksbijbels moest betalen, dat een van de kerkvoogden uit het depôt van de afdeling Workum nog het benodigde aantal exemplaren voor de halve prijs had kunnen verkrijgen. Hiermee raakte deze predikant een uiterst gevoelig punt en het hoofdbestuur sprong er dan ook gelijk bovenop. L.J. van Wijk, de tweede secretaris, merkte op dat dit Workumse voorbeeld nu precies duidelijk maakte op welke wijze misbruik werd gemaakt van de mogelijkheid tot subsidiëring van huwelijksbijbels. Al eerder bleek dat deze bijbels, na verwijdering van het huwelijksbiljet, soms voor geheel andere doeleinden werden gebruikt. En nu bleek, dat deze bijbels zelfs voor de halve prijs in een boekwinkel (depôt Workum) te koop stonden, zonder dat duidelijk werd dat deze ook daadwerkelijk bij een kerkelijke inzegening werden gebruikt. Ds. R. Jaarsma van de afdeling Koudum haastte zich om mee te delen dat het hier een vergissing van de Workumse depôthouder betrof, die de kerkvoogd van Makkum als lid uit Koudum aanzag.<sup>54</sup> Jaarsma verklaarde zich verder voorstander van de maatregel van het hoofdbestuur. Zijn afdeling was gewoon geweest om de huwelijksbijbels geheel gratis aan de kerkeraden ter beschikking te stellen en had aan die gewoonte ook nu vast gehouden. Wel had zij er bij de kerkeraden op aan gedrongen om de afdeling met een collecte te steunen.

Hierop werd het voorstel van de afdeling Zeist in stemming gebracht en met 61 tegen 17 stemmen verworpen en kwam definitief een einde aan de volledige subsidiëring van huwelijksbijbels door het hoofdbestuur van het Bijbelgenootschap.<sup>55</sup>

### *Epiloog*

In de algemene vergadering van 16 september 1898 stond de huwelijksbijbel opnieuw op de agenda.<sup>56</sup> Onder de indruk geraakt van de discussies over het belang en de wenselijkheid van het uitreiken van huwelijksbijbels, had het hoofdbestuur op de vragenlijst voor het verslag van de afdelingen ook deze vraag gesteld: ‘Werden in alle gemeenten binnen uwe Afdeeling Bijbels uitgereikt bij huwelijksinzegening, en op welke voorwaarden worden deze aan de kerkeraden verstrekt?’. Niet alle afdelingen gaven echter antwoord op deze vraag uit de enquête en uit de antwoorden die wel werden gegeven, kwam geen eenduidig beeld naar voren. In de afdelingen werden soms in alle, soms in de meeste, maar soms ook slechts in enkele gemeenten huwelijksbijbels uitgereikt. Verder leverden de afdelingen deze bijbels in gelijke mate tegen de volle prijs, kosteloos of tegen een gereduceerde (meestal de halve) prijs.

<sup>54</sup> Dit was geenszins onmogelijk, aangezien Makkum eerder bij Koudum hoorde.

<sup>55</sup> Opvallend detail is evenwel dat het aantal door het bijbelgenootschap geleverde huwelijksbijbels dat jaar met 6.166 hoger was dan ooit te voren.

<sup>56</sup> *84ste Jaarverslag met Bijlagen. Voorafgegaan door: De Handelingen der Algemeene Vergadering van 16 September 1898, Amsterdam 1898, 13-15.*